

Nezgode v gozdarstvu v letu 2024 - občutno boljše stanje kot v predhodnih letih

mag. Marjan Dolensšek, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Objavljeno na spletu 26.02.2025 (<https://doi.org/10.20315/IG.2025.0008>)

Leto 2024 je bilo na področju varnosti in zdravja pri delu v gozdu občutno boljše kot v predhodnih letih, a ob tem je potrebno jasno povedati, da je vsak mrtvi in/ali težko poškodovani preveč. Lani je pri delu v gozdu umrlo bistveno manj ljudi kot v predhodnih letih. Umrlo je 5 oseb, in sicer 1 poklicni gozdarski delavec in štirje lastniki gozdov. To pa je 12 mrtvih manj kot v letu 2023, ko je pri delu v

gozdu umrlo 17 ljudi. To je v zadnjih 44 letih, odkar spremljamo podatke, drugo najmanjše število, leta 2006 so namreč umrli trije.

Če navedenim smrtnim žrtvam prištejemo še tiste, ki so lani umrli pri delu v kmetijstvu, je lani v tem sektorju zaradi nezgod umrlo 15 ljudi. To je skupaj 11 manj kot v letu 2023 in tako najmanj po letu 2020, ko je skupaj umrlo prav tako 15 ljudi. Ti dve leti sta bili tudi najmanj tragični v zadnjih 44 letih (od leta 1981), odkar je znana statistika. Iz podatkov, ki jih na osnovi obravnav nezgodnih dogodkov pripravi Policija, in iz podatkov, ki jih na osnovi objav o intervencijah pripravi Uprava RS za zaščito in reševanje zbira Zavod za gozdove Slovenije, smo pripravili pregled statistike za preteklo leto in nekaj primerjav s predhodnim letom oz. leti. V tem sestavku obravnavamo nezgode pri delu v gozdu, kmetijske pa so prikazane v podobnem sestavku v reviji Kmetovalec.

Nezgode po podatkih Policije

Policija je v letu 2024 za delo v gozdu opredelila 60 nezgodnih dogodkov, ki jih je obravnavala (v letu 2023 je bilo takih dogodkov občutno več, in sicer 104). V teh nezgodah je bilo udeleženo 60 oseb, vsi so bili moški. Stari so bili od 18 do 64 let in nad 64 let. Največ jih je bilo v starostni skupini od 54 do 64 let, in sicer 17 ter starejših od 64 let, in sicer 15. Ostalih 15 je bilo porazdeljenih v skupinah od 18 do 44 let. 53 je bilo slovenskih državljanov, 5 iz BiH, 1 iz Hrvaške in 1 iz Velike Britanije. Lansko leto so pri nezgodah, ki jih je policija opredelila kot delo v gozdu umrli 3 ljudje, hudo telesno poškodovanih je bilo 26, lažje poškodovanih 29, brez poškodb pa sta jo odnesli 2 osebi. Pri policijsko obravnavanih nezgodah jih je bilo največ povezanih z motorno žago (16), traktorjem (5), žičnico (6), traktorskim priključnim strojem (2), 5 je bilo padcev z višine, 26 pa so jih policisti uvrstili pod drugo.

Nezgode po podatkih intervencijskih služb

Na osnovi objav Uprave RS za zaščito in reševanje o intervencijah reševalnih služb sodelavci Zavoda za gozdove Slovenije zberejo podrobnejše podatke o nezgodah, ki jih lahko opredelijo kot nezgode pri delu v gozdu. Analiziramo jih s stališča gozdarske stroke. Kot je razvidno iz uvodnega podatka o 5 mrtvih pri delu v gozdu in kot bo razvidno iz nadaljevanja, smo na Zavodu za gozdove Slovenije (v nadaljevanju ZGS) in na Gozdarskem inštitutu Slovenije kot nezgode pri delu v gozdu opredelili 2 smrtna primera več, kot je razvidno iz policijskih podatkov, ki smo jih predstavili v prejšnjem poglavju. Vzrok v tem, da smo kot delo v gozdu opredelili tudi dve nezgodi, ki sta se zgodili pri delu v gozdu v širšem smislu, policija pa ju je po svoji metodologiji statistično opredelila po prvem kazalniku drugače, npr. kot nezgoda s traktorjem. Kam natančno mrtvega statistično uvrstimo, ni najbolj pomembno, zanj in njegove najbližje je pomembno, da ga ni več, za širšo skupnost pa, da z analizami ugotovimo, kako ravnati v bodoče, da mrtvih pri delu v gozdu ne bo.

Za leto 2024 smo tako analizirali 36 nezgod, za katere smo imeli na razpolago podrobnejše podatke (zbrane na ZGS - 35 nezgod in eno iz podatkov Uprave RS za zaščito in reševanje). Tako za leto 2024 obravnavamo 5 smrtnih, 27 težjih in 4 lažje nezgode. Kot vidimo, je največja razlika pri lažjih poškodbah, kar pomeni, da na mesto dogodka niso bile napotene reševalne službe, jih je pa obravnavala policija. Z veliko zanesljivostjo pa lahko zapišemo, da je bilo lahkih telesnih poškodb še več, a niso bile nikjer zabeležene.

Usposobljenost in osebna varovalna oprema

Ustrezna usposobljenost za delo v gozdu (gozdarska izobrazba, NPK ali vsaj usposabljanje po programu ZGS) in uporaba osebne varovalne opreme (gozdarska čelada, protivrezne hlače, gozdarski čevlji in rokavice) bi morala biti predpogoja za delo v gozdu. Le tako lahko pričakujemo, da bomo delali v gozdu pravilno, pazljivo in se v čim večji meri izognili nezgodam, posebej najtežjim.

V preglednici 1 vidimo, da 42 % udeležencev nezgod v letu 2023 ni imela gozdarske usposobljenosti (v letih 2020-2023 pa 53 %). Od tistih, ki so imeli gozdarsko usposobljenost, se jih je največ 31 % udeležilo tečaja ZGS. Iz navedenih podatkov je jasno razvidno, da se daleč več nezgod zgodi tistim, ki se niso udeležili nobenega usposabljanja in da so vsa prizadevanja za več usposobljenih, ki delajo v gozdu, smiselna in bi jih bilo potrebno še okrepiti, tudi z obveznim usposabljanjem in uporabo osebne varovalne opreme za vse, ki delajo v gozdu.

Preglednica 1: Usposobljenost za delo v gozdu udeležencev nezgod v letu 2024 in primerjava deleža z leti 2020 - 2023

Usposobljenost	Št. 2024	Delež % 2024	Delež % 2020-2023
Ni se udeležil usposabljanja	15	42	53
Tečaj sečnja ZGS	11	31	24
NPK - gozdarski sekač, traktorist	6	17	12
Srednja šola ali višja (gozdarstvo)	1	3	1
Ni podatka	3	8	9
Skupna vsota	36	100	100

Delež tistih, ki so uporabljali osebno varovano opremo (OVO) je bil, kot vidimo v preglednici 2, večji kot delež tistih, ki so bili ustrezno usposobljeni za delo v gozdu. A 31-% delež tistih, ki OVO niso uporabljali, je po eni strani zaskrbljujoče visok, po drugi strani pa kaže na to, da bi uporaba osebne varovalne opreme v marsikaterem primeru lahko preprečila težje posledice pri nezgodi, kar nam kažejo tudi podatki v preglednicah 3 in 4.

Preglednica 2: Uporaba osebne varovalne opreme udeležencev nezgod v letu 2024 in primerjava z leti 2020 - 2023.

Osebna varovalna oprema	Št. 2024	Delež % 2024	Delež % 2020-2023
OVO da	25	69	61
OVO ne	11	31	32
Ni podatka	-	-	7
Skupna vsota	36	100	100

V preglednicah 3 in 4 prikazujemo uporabo osebne varovalne opreme in usposobljenost za delo v gozdu ločeno pri težje poškodovanih in ločeno pri umrlih pri delu v gozdu v letu 2024 in primerjavo po deležih v letih 2020-2023. Nezgod z lažjimi posledicami tudi ne obravnavamo, saj zaradi majhnega števila zajetih teh nezgod rezultati ne bi bili povedni. Pri težje poškodovanih vidimo, da je nad dve

tretjini (70 %) udeležencev uporabljalo osebno varovalno opremo (v prejšnjih 4 letih 68 %), se jih pa kar 41 % ni udeležilo nobenega usposabljanja (v prejšnjih letih 50 %). Pri smrtno ponesrečenih jih več kot polovica (60 %) ni uporabljalo OVO in kar 80 % se jih ni udeležilo usposabljanja, oz. imelo gozdarsko izobrazbo. V prejšnjih treh letih sta bila ta deleža 55 in 70 %. Ali če pogledamo še v absolutnih številkah: usposabljanje je opravil umrli poklicni delavec, vsi štirje umrli lastniki gozdov pa ne. Osebno varovalno opremo je uporabljal en umrli lastnik gozda, trije pa ne. Lahko le še enkrat več ponovimo, da je jasno razvidno, da se daleč več nezgod zgodi tistim, ki se niso udeležili nobenega usposabljanja in niso uporabljali osebne varovalne opreme.

Preglednica 3: Uporaba osebne varovalne opreme in usposobljenost pri težje poškodovanih pri delu v gozdu v letu 2024 in primerjava z leti 2020 - 2023.

Poškodba/opis	Št. 2024	Delež % 2024	Delež % 2020-2023
Težja poškodba - skupaj	27	100	100
OVO da	19	70	68
OVO ne	8	8	25
OVO ni podatka	-	-	7
Ni se udeležil usposabljanja	11	41	50
Tečaj sečnja ZGS	7	26	26
NPK - gozdarski sekač	5	19	14
Srednja šola ali višja (gozdarstvo)	1	4	1
Ni podatka	3	11	9

Preglednica 4: Uporaba osebne varovalne opreme in usposobljenost pri umrlih pri delu v gozdu v letu 2024 in primerjava z leti 2020 - 2023.

Poškodba/opis	Št. 2024	Delež % 2024	Delež % 2020-2023
Smrt - skupaj	5	100	100
OVO da	2	40	35
OVO ne	3	60	55
OVO ni podatka	-	-	10
Ni se udeležil usposabljanja	4	80	70
Tečaj sečnja ZGS	-	-	8
NPK - gozdarski sekač	1	20	10
Srednja šola ali višja (gozdarstvo)	-	-	3
Ni podatka	-	-	10

Kako izboljšati stanje?

Res so bili nekateri, tako med težje poškodovanimi kot med umrlimi, usposobljeni in uporabljali osebno varovalno opremo, kar kaže na veliko zahtevnost in nevarnost dela v gozdu, a je njihov delež občutno manjši od tistih, ki se tega niso držali. Če želimo zmanjšati krvni davek, ki ga vsako leto pobirajo gozdovi, bomo morali zagotoviti usposobljenost in uporabo osebne varovalne opreme za vse,

ki delamo v gozdu. Trenutno je obvezno (predpisano) le za poklicne izvajalce del v gozdovih (zaposlene delavce, samozaposlene in lastnike gozdov, ki so zavarovani kot kmetje) za vse druge in teh je vsaj 50.000 pa (še) ne. Upati, da bo to mogoče urediti v spremembah Zakona o gozdovih, ki so trenutno v javni obravnavi in obvezno usposabljanje in uporabo osebne varovalne opreme predpisati za vse, ki uporabljajo motorno žago. Saj tudi letošnje leto 2025 spet terja krvni davek v gozdu, samo v januarju in februarju so pri delu v gozdu umrle štiri osebe, lani pa v celem letu pet. Za dva umrla je že znano, da sta umrla zaradi nepravilnega dela pri podiranju, nista bila usposobljena in nista uporabljala osebne varovalne opreme.

Vsako drevo je svet zase in le z ustrežno usposobljenostjo, uporabo osebne varovalne opreme ter preudarnim in pravilnim delom bomo delali tako, da se nam pri delu v gozdu ne bo zgodilo nič nevarnega.

»Hiti počasi in upoštevaj vsaj osnovna pravila za varno delo«, mora veljati tudi takrat, ko se zdi, da moramo kakšno stvar narediti na »horuk«, da se »strašno mudi«. Tudi pri odpravljanju posledic neposredno po neurjih, čiščenju cest itn. moramo najprej poskrbeti za lastno varnost in varnost drugih prisotnih. Slika: MMC RTV Slovenije, zajem zaslona julij 2023.